

МІЖНАРОДНИЙ РІВЕНЬ ВЗАЄМОДІЇ ДЕРЖАВНОГО БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ З ІНШИМИ СУБ'ЄКТАМИ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ

Олексій Олександрович СЕРПУХОВ,

здобувач Університету сучасних знань

Корупція в Україні без сумніву становить одну з найсерйозніших загроз для сталого розвитку держави, її економічної безпеки та суспільної довіри до органів влади. Її поширеність негативно впливає на якість управління, інвестиційний клімат і міжнародний імідж України. У зв'язку з цим, ефективна протидія корупції передбачає не лише суворе дотримання законодавства, а й постійну взаємодію між усіма суб'єктами антикорупційної діяльності. Особливе місце у цій системі, як було встановлено раніше, посідає Державне бюро розслідувань, яке здійснюючи антикорупційні заходи, взаємодії з багатьма іншими суб'єктами протидії корупції, зокрема Національним антикорупційним бюро України, Національною поліцією, прокуратурою, Службою безпеки України, судами тощо. Від ефективності такої взаємодії залежить здатність держави своєчасно реагувати на нові виклики у сфері протидії корупції та забезпечити дотримання принципів верховенства права. Дослідження рівнів і змісту цієї взаємодії дозволяє краще зрозуміти сучасні механізми протидії корупції, виявити сильні й слабкі сторони існуючих підходів, а також окреслити шляхи подальшого вдосконалення антикорупційної політики в Україні.

Міжнародний рівень взаємодії Державного бюро розслідувань з іншими суб'єктами протидії корупції, передбачає не тільки налагодження зв'язків і подальшу співпрацю з відповідними міжнародними правоохоронними органами, а й з іншими чисельними міжнародними організаціями. Зокрема, М.О. Удянський вказує на те, що міжнародний рівень взаємодії правоохоронних органів у сфері протидії корупції включає зв'язки правоохоронних органів з правоохоронними органами інших держав, різними міжнародними організаціями протидії корупції [1, с. 85]. У межах міжнародної взаємодії відбувається належне забезпечення функціонування досліджуваної сфери суспільних відносин, серед іншого фінансове та матеріально-технічне забезпечення взаємодії Державного бюро розслідувань з іншими суб'єктами протидії корупції. Крім того, під час реалізації міжнародного рівня взаємодії Державного бюро розслідувань з іншими суб'єктами протидії корупції реалізується такий напрям функціонування даної сфери суспільних відносин як інформаційна взаємодія, зокрема обмін інформацією. Слід вказати й на набуття Державним бюро розслідування членства у провідних міжнародних організаціях, що здійснюється в межах його взаємодії з іншими суб'єктами протидії корупції. Зокрема, Державне бюро

розслідувань стало членом Міжнародної асоціації антикорупційних органів (ІААСА) [2].

Окрім цього в контексті досліджуваного питання увагу слід звернути на приписи наказу Державного бюро розслідувань «Про організацію роботи Державного бюро розслідувань у галузі міжнародного співробітництва» від 29 березня 2021 року № 193. Як зазначено в приписах даного правового акта, головними напрямками взаємодії Державного бюро розслідувань із компетентними установами іноземних держав та міжнародними організаціями: виконання у межах компетенції зобов'язань України за міжнародними договорами про міжнародне співробітництво під час кримінального провадження, зокрема щодо надання міжнародної правової допомоги, видачі осіб (екстрадиції), перейняття кримінального провадження та інших передбачених такими договорами питань, та щодо звернення у передбачений законодавством спосіб до компетентних органів іноземних держав аналогічними запитами; встановлення, підтримання та розвиток контактів із компетентними установами іноземних держав і міжнародними організаціями, проведення заходів міжнародного співробітництва – зустрічей, переговорів, конференцій, семінарів, круглих столів та тренінгів, а також реалізація проєктів і програм співпраці; удосконалення договірної бази співробітництва, механізмів процедур надання правової допомоги шляхом укладення меморандумів про співробітництво, які стосуються компетенції Державного бюро розслідувань, але не містять міжнародно-правових зобов'язань, та розроблення пропозицій до проєктів міжнародних договорів України у галузі співробітництва під час кримінального провадження, а також законодавства з цих питань [3].

Окрему увагу слід звернути на те, що міжнародний рівень взаємодії Державного бюро розслідувань з іншими суб'єктами протидії корупції передбачає здійснення спільної, погодженої діяльності, спрямованої на повернення в Україну коштів та іншого майна, одержаних внаслідок корупційних правопорушень, і розпоряджання вилученими коштами та іншим майном, одержаними внаслідок корупційних правопорушень. Зокрема, як зазначено в ст. 73 Закону України «Про запобігання корупції», Україна здійснює заходи щодо повернення в Україну коштів та іншого майна, одержаних внаслідок корупційних правопорушень, і розпоряджається цими коштами та іншим майном відповідно до законодавства та міжнародних договорів, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України [4]. При цьому, наказом Державного бюро розслідувань від 15 травня 2023 року № 258 затверджено Інструкцію про порядок використання контактного пункту Камденської міжвідомчої мережі з питань повернення активів (CARIN) у Державному бюро розслідувань, яка визначає порядок внутрішньої взаємодії структурних підрозділів Державного бюро розслідувань під час використання контактного пункту Каменської міжвідомчої мережі з питань повернення активів у Державному бюро розслідувань, що

здійснюється в межах міжнародного співробітництва з правоохоронними органами держав – членів CARIN, спрямованого на транскордонний розшук та виявлення активів, отриманих від корупційних та інших кримінальних правопорушень, їх заморожування, арешт та конфіскацію. При цьому Інформація, отримана від правоохоронних органів держав – членів CARIN, містить суто інформативний характер та потребує додаткового підтвердження з метою її використання у кримінальному провадженні як належний та допустимий доказ. Водночас вона може бути підставою для організації відповідними структурними підрозділами комплексу оперативно-розшукових заходів, необхідних для її перевірки, або направлення запиту про міжнародну правову допомогу (без посилання на джерело інформації) [5].

Таким чином, міжнародний рівень взаємодії Державного бюро розслідувань з іншими суб'єктами протидії корупції є одним з основоположних механізмів забезпечення ефективної протидії корупційним проявам у сучасних умовах. Така взаємодія ґрунтується на чітких нормативно-правових засадах, включаючи положення законодавства України, серед іншого міжнародних договорів України, які регламентують обмін інформацією, співробітництво щодо розслідування правопорушень, надання правової допомоги, повернення активів тощо. Організаційний аспект міжнародного рівня взаємодії реалізується через участь Державного бюро розслідувань у провідних міжнародних асоціаціях, використання сучасних інформаційних систем (зокрема, Інтерпол, SIENA, CARIN тощо), а також проведення спільних заходів із компетентними органами іноземних держав. Важливим результатом такої взаємодії є налагодження постійного діалогу, впровадження інноваційних підходів до розслідування корупційних та пов'язаних з корупцією правопорушень і суттєве розширення можливостей щодо виявлення, заморожування, арешту та конфіскації активів, отриманих злочинним шляхом. Практична значущість міжнародного рівня взаємодії Державного бюро розслідувань з іншими суб'єктами протидії корупції полягає у підвищенні оперативності реагування на транснаціональні корупційні загрози, підвищенні рівня довіри до національних антикорупційних органів, а також у забезпеченні відповідності національних процедур визнаним міжнародним стандартам. Поєднання нормативної, організаційної та практичної частин виводить діяльність Державного бюро розслідувань на якісно новий рівень та сприяє зміцненню позицій України у міжнародній спільноті у сфері протидії корупції.

Список використаних джерел

1. Удянський М.О. Адміністративно-правові засади взаємодії правоохоронних органів у сфері протидії корупції: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ, 2019. 211 с.
2. Державне бюро розслідувань набуло членства у Міжнародній асоціації антикорупційних органів (IAACA). *Державне бюро розслідувань*. URL: ogy.de/mtn0

3. Про організацію роботи Державного бюро розслідувань у галузі міжнародного співробітництва: наказ Державного бюро розслідувань від 29.03.2021 № 193. *Державне бюро розслідувань*. URL: ogy.de/rrr1

4. Про запобігання корупції: закон України від 14.10.2014 № 1700-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 49. Ст. 2056.

5. Про затвердження Інструкції про порядок використання контактного пункту Камденської міжвідомчої мережі з питань повернення активів (CARIN) у Державному бюро розслідувань: наказ Державного бюро розслідувань від 15.05.2023 № 258. *Державне бюро розслідувань*. URL: ogy.de/oyke